

Ontwerponderzoek AOS Noordoost

Ontwerpen vanuit een gezamenlijke benadering van blended learning

Dit is de tweede Nieuwsbrief over het ontwerponderzoek in AOS Noordoost-Brabant. Het ontwerponderzoek wordt uitgevoerd in het schooljaar 2021-2022 door 16 leraren uit 9 scholen binnen de AOS. Zij worden begeleid door Jeroen Imants van de Radboud Docenten Academie.

Deze tweede nieuwsbrief geeft informatie over de stappen die sinds het najaar zijn gezet. Een overzicht wordt gegeven van de onderwerpen die in de onderzoeken centraal staan. Daarnaast wordt stilgestaan bij de vraag hoe de opgedane inzichten verder verspreid worden.

De aanloop

Het ontwerponderzoek bouwt voort op de nieuwe ervaringen die opgedaan zijn met online onderwijs gedurende de corona *lockdowns*. Dit gebeurt vanuit de startvraag hoe de sterke kanten van het online onderwijs vast te houden zijn. De ontwerponderzoekers vinden het de moeite waard is

om na te gaan of de werkwijzen die aan de positieve ervaringen ten grondslag liggen ook in het onderwijs ‘terug-naar-normaal’ de moeite waard blijven. Het gaat hen niet enkel om het online onderwijs, zij zijn op zoek naar een goede combinatie, vaak aangeduid met “*blended learning*”.

Afbakening

“Blended leren vindt plaats wanneer een leerling op zijn minst deels leert op een gesuperviseerde fysieke locatie die niet thuis is en op zijn minst deels online met een element van controle door de leerling over tijd, plaats, pad en/of tempo.”

Er is dus sprake van een combinatie van contactonderwijs en een online instructie/uitleg (Dubbed & van Amerongen, 2020). De leerling bepaalt (deels) zelf het moment wanneer, waar en hoe er geleerd wordt. Dit maakt zelfsturing een essentieel onderdeel van blended learning.

Ontwerponderzoek

De ontwerponderzoekers richten zich vanuit bovenstaande visie op het ontwerpen van onderwijs waarbij het leren in een *face-to-face*-situatie gecombineerd wordt met online vormen/ tools. Er is voor ontwerponderzoek is gekozen, omdat daarmee de kans op praktische opbrengsten voor het onderwijs in de scholen groot is. Bij ontwerponderzoek ontwerpen leraren onderwijs voor hun leerlingen, ze proberen dit onderwijs uit in hun klassen, en ze evalueren bij de leerlingen en bij zichzelf of het ontwerp positieve effecten heeft. Die ontwerpen kunnen gericht zijn (1) op inzet van

online leermiddelen, (2) op versterken van zelfstandigheid bij leerlingen, en (3) op combinaties van beide. Het onderzoek is door individuele leraren uitgevoerd of door tweetallen. Een voordeel van tweetallen is dat de ontwerpen in meerdere klassen en door twee leraren zijn uitgetoetst. In de ontwerpen waaraan gewerkt wordt, is een onderscheid te maken tussen online materiaal dat kan dienen als vervanging van de klassikale instructie, het materiaal kan ingezet worden als aanvulling op dat wat klassikaal wordt aangeboden of dat leerlingen kan helpen bij hun planning.

De ontwerpen:

Het accent op het gebruik van online leermiddelen:

- Het gebruik door vmbo leerlingen van instructievideo's voor 'Gamedesign' door de leerlingen;
- Het gebruik van door leraar gemaakte podcasts als aanvulling op instructie en boek door vmbo leerlingen;
- Het beschikbaar stellen van bestaande instructievideo's voor leerlingen en het gebruik door leerlingen van deze video's;
- Naar een menukaart / receptenboek voor leraren met daarin bruikbare online leermiddelen en werkvormen.

Het accent op zelfstandig werken:

- Aanleren door leerlingen van passende leerstrategieën waardoor zelfstandigheid bevorderd wordt, en instructie en begeleiding door leraren in drie elkaar aanvullende lesvormen;
- Inrichten van een werkwijzer met opdrachten die voor leerlingen en leraren gerichte mogelijkheden bieden voor formatief handelen, en die online ingezet kunnen worden.

Accent op beide

- Werken met online portfolio's voor het geschreven werk van vmbo leerlingen met mogelijkheden voor leraren om gericht feedback te geven op tussenproducten;
- Inzet van online studiewijzer Homi bij het bevorderen van plangedrag van leerlingen bij zelfstandig werken;
- Overzicht van door leraren gebruikte online leermiddelen tijdens corona onderwijs en bieden van keuzemogelijkheden voor 6 vwo leerlingen tussen fysieke en online leermiddelen bij voorbereiding voor SE;
- Bieden van keuzemogelijkheden voor leerlingen voor gebruik van verschillende online tools bij flexlessen in kader van gepersonaliseerd leren.

De vervolgfase

De ontwerponderzoekers bevinden zich nu in de fase dat ze feedback ophalen bij de leerlingen, bij hun collega's op hun scholen en bij de collega-ontwerponderzoekers. Dit levert voor de ontwerpgroep als geheel inzichten op in de factoren die hebben bijgedragen aan het succes en brengt ook

de valkuilen en aandachtspunten in kaart. Deze totaalopbrengst vertalen de ontwerponderzoekers vervolgens in een set van ontwerpeisen die op de scholen benut kan worden bij het ontwerpen van vormen voor blended onderwijs.

Kennisdeling

Het is de bedoeling dat de resultaten van het ontwerponderzoek gebruikt kunnen worden door meerdere collega's in de scholen en dat de opbrengsten over de scholen binnen de AOS en daarbuiten gedeeld. De leraar-onderzoekers kunnen verspreiding stimuleren door hun onderzoek uit te voeren in overleg met hun vaksecties. Ook de

onderzoekcoördinatoren in de scholen dragen bij aan verspreiding binnen de school, onder andere door verspreiding van deze nieuwsbrief. Binnen het netwerk van AOS-NOB wordt nagedacht over aanvullende passende vormen (zoals filmpjes en podcasts) om de opgedane kennis en ervaring breed te delen.